ORTAÖĞRETİM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞMA DEFTERİ

TARİH
11

Ünite

5. ÜNİTE : SERMAYE VE EMEK

6. ÜNİTE : XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

Konu

- EL EMEĞİNDEN MAKİNELEŞMEYE
- OSMANLI'DA DEVLETİ'NDE SANAYİLEŞME ÇABALARI
- EKONOMİYİ DÜZELTME ÇABALARI
- ULUS DEVLETE GİDEN SÜREÇTE NÜFUS
- MODERN HAYATTAKİ SOSYAL DEĞİŞİM

OGM MATERYAL

https://ogmmateryal.eba.gov.tr

8. SAYI

ÖN SÖZ

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma defterinde öğretim süreçleri içerisinde kazandığınız bilgi ve becerileri kullanmanıza olanak tanıyacak çeşitli düzeylerde ve yapılarda etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerle hem okulda işlemiş olduğunuz konuları tekrar etme hem de akademik gelişiminizi izleme imkânı bulacaksınız. Bu amaçla hazırlanan çalışma defterinde yer alan etkinlikler, bilişsel alan basamaklarını içerecek şekilde yapılandırılmıştır.

Çalışma defterinde boşluk doldurma, eşleştirme, çoktan seçmeli, açık uçlu, kısa cevaplı madde tipi etkinliklerinin yanı sıra bil-bul-çöz, kelime avı ve sudoku gibi içeriklerle keyifli vakit geçirmenizi sağlayan etkinlikler de yer almaktadır. Ayrıca "Hatırlıyor muyum?" bölümüyle akademik açıdan öz değerlendirmenizi yapabilecek ve eksik olduğunuz konuları karekodlar aracılığıyla tekrar etme fırsatı bulacaksınız.

Alanında yetkin uzmanlarca titizlikle hazırlanmış olan bu çalışma defteri ile akademik gelişiminize katkı sunmayı amaçlamaktayız. Bu çalışmanın eğitim hayatınızda olumlu yansımalarını görmek dileğiyle...

Hatırlıyor muyum?

Aşağıdaki bilgileri hatırlayıp hatırlamadığınızı ilgili bölüme işaretleyiniz. Puan durumunuza göre aşağıdaki karekodları okutarak konu eksiklerinizi tamamlayınız.

1	Sanayi Devrimi ilk olarak İngiltere'de ortaya çıkmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
2	Sanayi Devrimi ilk olarak dokumacılık alanında başlamıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
3	Usta-çırak arasındaki dayanışma olgusu, Sanayi Devrimi sonrasında yerini patron-işçi arasındaki menfaat çatışmasına bırakmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
4	Endüstrileşmeyle birlikte genel olarak hijyen şartlarının dikkate alınmadığı çalışma koşulları ve uzun mesailer çalışanların aleyhine olmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
5	Sanayi Devrimi'yle çiftçilik, büyük ölçekli işletmelerde yapılmaya başlanmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan
6	Benzinle çalışan ilk traktör, 1892'de ABD'de üretilmiş ve bunu biçerdöver, tohum serpme, pamuk ve mısır toplama makineleri ile hasat makinelerinin gelişimi izlemiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan	Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	Hatırlamıyorum 0 Puan

7	Sanayi Devrimi el emeğine dayanan üretim yerine, sermaye ve makinelerin yer aldığı yeni bir ekonomik yaşama geçmeyi sağlamıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
8	Sanayi Devrimi'nden önce Osmanlı Devleti'nin ekonomisi tarıma, ticarete ve küçük ölçekli atölyelerde yürütülen üretime dayanmaktadır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
9	Osmanlı Devleti'nde sanayileşmeyi yürütecek personeli yetiştirmek amacıyla 1860'da Islah-ı Sanayi Komisyonu kurulmuştur.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
10	Sanayileşme çabalarımız; sermaye birikiminin yetersizliği, bilimde ve teknolojide geri kalınması, yetişmiş personel eksikliği ve geleneksel iktisadi düşünce biçimi nedeniyle sonuçsuz kalmıştır.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
11	Ekonomisi tarıma dayalı olan Osmanlı Devleti'nde, nüfusun üretken kesimi savaşlarda kullanıldığı için devletin tarımsal üretimi azalmış ve vergi gelirleri düşmüştür.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐
12	XIX. yüzyılın başlarında Sanayi Devrimi'ni tamamlayan İngiltere, Napoleon Savaşları'nda Fransa'yı yenerek dünya pazarlarında rakipsiz duruma gelmiştir.	Hatırlıyorum 2 Puan	☐
		Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan	☐
		Hatırlamıyorum 0 Puan	☐

13 Balta Limanı Antlaşması'nda gümrük vergilerinin düşük tespit edilmesi ve ek vergi konulamaması nedeniyle Osmanlı Devleti, gümrük gelirlerinde önemli kayıplar yaşamıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

14 Avrupa ülkeleri ile imzalanan ticaret antlaşmaları ve uygulanan reformlar, Osmanlı ekonomisinde büyük tahribata neden olmuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

15 Coğrafi Keşifler'le Amerika kıtası gibi yeni topraklara ulaşan Avrupalılar, bu toprakları kısa zamanda istila etmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

16 Kapitalizmin işgücü ihtiyacı, köle ticaretini ortaya çıkarmış ve Afrika'nın hür insanları Avrupalılar tarafından ticari bir mal hâline getirilerek köle pazarlarında satılmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

17 Ucuz ham madde teminine ve işlenmiş malların ihracına önem veren Avrupalılar, kendi pazarlarını yüksek gümrük vergileriyle korumuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

18 Küresel kapitalizm, Avrupa'da aşırı sermaye birikimi meydana getirmiş, İngiliz ve Fransız yatırımcılar, fazla paralarını Osmanlı Devleti gibi ülkelere borç vererek değerlendirmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

19 Dış borçlanmaya rağmen masraflarını karşılayamayan Osmanlı Devleti, bir iç borçlanma anlamına gelen kâğıt para basımına başvurmuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

20 Düyûn-ı Umûmiye İdaresi; kendisine verilen gelirlerin toplanmasından, işletilmesinden ve alacaklıların borçlarının ödenmesinden sorumludur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

21 İmparatorluktan ulus devlete giden süreçteki iki önemli gelişme Westphalia Antlaşmaları ve Fransız İhtilali olmuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

22 Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarında Sırbistan, Yunanistan, Bulgaristan gibi ulus devletlerin ortaya çıkışı, beraberinde demografik hareketleri de getirmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

23 93 Harbi sonrası daralan Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kalan Türk ve Müslümanların büyük bir kısmı İstanbul'a ve Anadolu'ya, diğer bir bölümü de Batı Trakya'ya yerleşmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

24 Sanayi devrimi sonrası XIX. yüzyılda kent sistemi ortaya çıkmış ve Avrupa'da ekonomik merkezler durumuna gelen büyük metropoller oluşmuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

25 Sultan II. Mahmut Dönemi kültürden ekonomiye, eğitimden idareye, ulaşımdan haberleşmeye kadar Avrupa'nın pek çok alanda örnek alındığı reformlar dönemi olmuştur.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

26 XIX. yüzyılda taşradan göçler öylesine artmıştı ki İstanbul'a giriş ve yerleşim denetim altına alınmaya çalışılmış hatta bunun için bir çeşit pasaport olan mürur tezkiresi uygulaması başlatılmıştır.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

27 XIX. yüzyılda, olayları aktarırken kişisel yargı ve düşünceleri de aktardığı için gazeteler, dönem itibariyle kamuoyu oluşturmada en etkili araç olarak dikkat çekmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

28 Osmanlı Devleti'nde modern anlamda şehirlerin kuruluşu ülkenin dış pazarlara açılışı, ulaşım ve tarım teknolojisindeki gelişmelere bağlı olarak gerçekleşmiştir.

- Hatırlıyorum 2 Puan ☐
- Kısmen Hatırlıyorum 1 Puan ☐
- Hatırlamıyorum 0 Puan ☐

DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

PUAN	PUAN	PUAN	TOPLAM PUANINIZ
00-36	37-44	45-56	
KONUYU TEKRAR ETMELİSİNİZ	ÇALIŞMALISINIZ	ÇOK İYİ	

1 - 20 arası maddeler için karekodu okutun

21- 28 arası maddeler için karekodu okutun

Eşleştirme

Aşağıda verilen "I.sütundaki ifadelerle II.sütundaki ifadeleri eşleştiriniz.

1	Esham-ı Cedide	Kamuoyu	A
2	Düyûn-ı Umûmiye İdaresi	Vapurculuk Anonim Şirketi	B
3	Rüsum-u Sitte	Osmanlı Genel Sergisi	C
4	Muharrem Kararnamesi	İttihat ve Terakki Cemiyeti	Ç
5	Millî İktisat Politikası	Altı Dolaylı Vergi	D
6	Sergi-i Umumi-i Osmanî	Mali Kararlar	E
7	Şirket-i Hayriye	Genel Borçlar İdaresi	F
8	Efkâr-ı Umumiye	İç Borçlanma	G

Eşleştirme-2

Aşağıda yer alan kavram şemasını verilen öncülleri kullanarak doldurunuz.

SANAYİ DEVRİMİ

Üretim Artışı | Yeni Sömürgecilik | Pazar İhtiyacı | Ham Madde İhtiyacı

Yoksul Ülkeler | Sömürgecilik

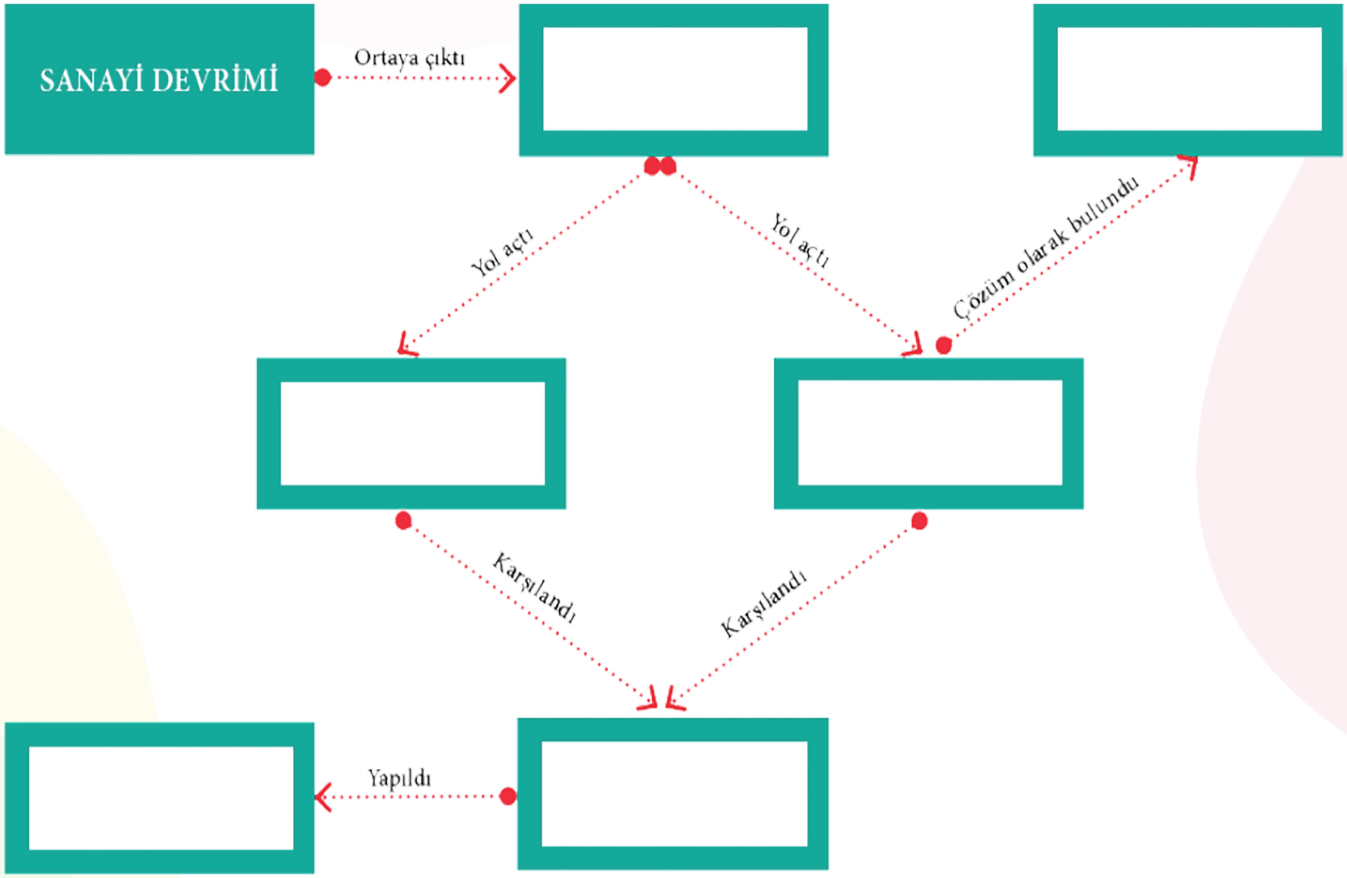

Boşluk Doldurma

Aşağıda karışık olarak verilen kavramları metinde doğru boşluklara yerleştiriniz.

Balta Limanı Antlaşması	manifaktür	Altın ve gümüş	askerî	sömürgecilik
Düyûn-ı Umûmiye İdaresi	atölye	burjuva	Kırım Savaşı	Esham-ı cedide
Muharrem Kararnamesi	Frederich List	Fransa	Adam Smith	Rüsum-u Sitte
Dış borçlar	ham madde	kölelik	İngiltere	Karl Marx
Para	işçi	İngilizler	Almanlar	
Millî İktisat Politikası	Islah-ı Sanayi Komisyonu			

1. ....., üretim artışı sonucunda ürünlerin takasının güç hâle gelmesiyle bir değişim aracı olarak ortaya çıkmıştır.

2. Sanayileşme ile ..... sınıfı denilen yeni bir sınıf doğmuştur.

3. Sanayi İnkılabı'nın başlamasına öncülük eden ..... diğer yandan fabrikalaşma sayesinde dünya ekonomisinde söz sahibi olmuştur.

4. Sanayi İnkılabı öncesindeki üretim organizasyonları ..... düzeni, feodal düzen, ... tipi üretim ve sonrasında ..... (imalat) dönem olmak üzere dörde ayırılır.

5. Dünya tarihinde önemli bir yere sahip olan Sanayi İnkılabı beraberinde ortaya çıkan ..... ihtiyacını karşılamak amacıyla ..... faaliyetleri hız kazanmıştır.

6. ....., "Milletlerin Zenginliği" adlı kitabıyla loncaların kapatılmasını savunmuştur.

7. Osmanlı Devleti'nden borçlarını tahsil etmek amacıyla 1881'de ..... kurulmuştur.

8. Osmanlılar, teknik gelişmelerden ilk defa ..... alanda yararlanmaya başlamıştır.

9. ..... Osmanlı Devleti'nin sanayileşmesi için gerekli kaynağı ayırmasını engellemiştir.

10. .....'yla iç ve dış ticaretteki sınırlamalar kaldırılmış ve yabancı malların ülkeye kolayca girişine imkân sağlamıştır

11. ....., İzmir-Aydın demiryolunu inşa etmiştir.

12. ....., Bağdat-Basra üzerinden demiryoluyla tüm Doğu'ya açılmayı düşünmüştür.

13. 1853 yılında başlayan ....., Osmanlı maliyesini zor durumda bırakmıştır.

14. "....." adı verilen senetler bir tür hazine bonosudur.

15. 20 Aralık 1881'de "....." yayımlanmıştır.

16. Osmanlı Devleti, Düyûn-ı Umûmiye yönetimine ..... altı kalemden oluşan vergi gelirlerini vermeyi kabul etmiştir.

17. Alman iktisatçı .....'in korumacı millî ekonomi düşüncesi, İttihat ve Terakki Cemiyeti liderleri arasında itibar görmeye başlamıştır.

18. ....., I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla uygulamaya konmuştur.

Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1.

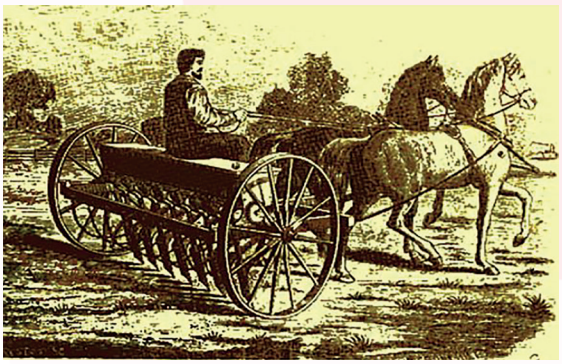

I. Mekanik tohum ekme makinasının icat edilmesi

II. Kapalı hendeklerle tarla sulama yöntemlerinin geliştirilmesi

III. Suni yem usulünün geliştirilmesi

Sanayi İnkılabı' yla ortaya çıkan yukarıdaki gelişmelerden hangilerinin tarım ve hayvancılığı geliştirdiği savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E)I, II ve III

2.

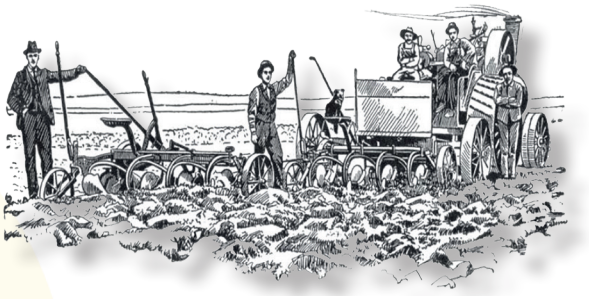

Sanayi İnkılabı ile insan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından, makine gücünün hâkim olduğu üretim tarzına geçilmiştir. Bu tarz üretim, tekstil sektöründen başlayarak diğer sektörlere de yayılmıştır. Yeni üretim tarzıyla birlikte üretim şekli değişmiş ve üretim miktarı artmıştı.

Buna göre,

I. Üretim biçimi tamamen değişime uğramıştır.

II. Üretim şeklinin değişimi insanların tüketim alışkanlıklarını da değiştirmiştir.

III. Seri üretime geçilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve III E)I, II ve III

3. XIX. yüzyılda küçük ölçekli esnafların üretim tarzı ile Sanayi Devrimi'nin yakalanamayacağını ve bu yolla daha fazla ekonomik gelişmenin sağlanamayacağını anlayan Osmanlı yöneticileri öncelikli olarak aşağıdakilerden hangisini yapmaya yönelmişlerdir?

A) Şirketleşme sürecinin başlaması

B) Sergi-i Umumi-i Osmanînin açılması

C) Islah-ı Sanayi Komisyonunun kurulması

D) Demir yolu projelerinin hayata geçirilmesi

E) Sanayi Mekteplerinin açılması

4. 1838'de imzalanan Balta Limanı Ticaret Antlaşması'yla Osmanlı Devleti, gerek gördüğünde bazı malların ihracını yasaklayabilme hakkından vazgeçti. Ayrıca yabancı tüccarların Osmanlı sınırları içinde yerli ürün alıp satabilmeleri karşılığında harç talep etme, tekel mallarının fiyatlarını belirleme hak ve imkânından kısmen veya tamamen yoksun kaldı. Aynı şekilde Avrupa'dan gelen mallara istediği oranda gümrük vergisi koyabilme yetkisini de kaybetti.

Buna göre,

I. Yabancı tüccar, yerli tüccar karşısında ekonomik anlamda güçlenmiştir.

II. Osmanlı Devleti, ekonomide egemenlik haklarının bir kısmını kaybetmiştir.

III. Osmanlı Devleti, ekonomik açıdan kontrolü elinde tutan tek güç olmuştur.

yargılarından hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

5. Osmanlı Devleti'nde 1840'lara kadar sanayileşme hamleleri hızlanarak devam etmiştir. Özel sektöre, fabrikaların açılması için devlet tarafından teşvikler uygulanıp idari kolaylıklar sağlanmıştır. Ancak bütün bu çabalara rağmen fabrikaların bir kısmı kapanmaktan kurtulamamıştır.

Buna göre istenen sonucun elde edilememesinde;

I. bilgi ve tecrübe yetersizliği,
II. iyi işletilmemesi,
III. Avrupa mallarıyla rekabetin yakalanamaması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

6. I. Şirket-i Hayriye
II. Rüsum-ı Sitte
III. Düyûn-ı Umûmiye

Yukarıdakilerden hangileri Osmanlı dış borçlarını çözüme kavuşturmak amacıyla kurulmuştur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Osmanlı borçlarının belli bir sisteme bağlanması amacıyla 1881 yılında Muharrem Kararnamesi doğrultusunda Düyûn-ı Umûmiye İdaresi kuruldu. ---- merkezli komisyonda İngiltere, Hollanda, Fransa, Almanya, Avusturya, İtalya ve Osmanlı Devleti'nden birer üye bulunuyordu.

Yukarıdaki paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

A) Londra B) İstanbul C) Paris
D) Viyana E) Brüksel

8. I. Dünya Savaşı'na girdikten sonra bütün dünyada olduğu gibi Osmanlı devletinde de iç ve dış ticarette büyük sıkıntılar yaşandı. Savaşın kısa sürede geniş alanlara yayılmasıyla birlikte İstanbul'un iaşesi önemli bir soruna dönüştü. Savaş koşullarıyla birlikte ulaşım araçlarının askerî amaçlara tahsisi de bu sıkıntılara eklendi. Öte yandan bu zor şartları ganimet bilen bazı fırsatçı tüccarlar, malları depolayıp el altından yüksek fiyatla piyasaya sürmekteydi.

Bu durumun sonucu olarak;

I. Hükümet tarafından yapılan yeni düzenlemelerle belediye hizmetlerinin modernize edilmesi,
II. Millî iktisat politikalarının uygulamaya konulması,
III. Hükümetin bütün ekonomik faaliyetleri denetimi altına alması

gelişmelerinden hangilerinin yaşandığı savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

9. Osmanlı Devleti ilk dış borcunu 1854 yılında almış, zamanla dış borçlanma, bütçe açıklarına karşı mücadelede başvurulan en belirgin yöntem konumuna gelmiştir.

Osmanlı Devleti ilk dış borcunu alırken aşağıdakilerden hangisini borca karşılık olarak göstermiştir?

A) Maden gelirleri
B) Tuzla gelirleri
C) Gümrük gelirleri
D) Mısır eyaletinin yıllık vergi geliri
E) Cezayir eyaletinin yıllık vergi geliri

10.

Batılı emperyalist güçler, Sanayi İnkılabı ile sömürgecilik ve emperyalizm anlayışıyla dünyanın birçok bölgesini kendi çıkarları doğrultusunda sömürgeleştirdiler.

Aşağıdakilerden hangisi ucuz iş gücü ve insan kaynağı açısından diğerlerine göre en çok sömürülen kıta olmuştur?

A) Okyanusya
B) Afrika
C) Kuzey Amerika
D) Avrupa
E) Güney Amerika

11. Osmanlı Devleti, XIX. yüzyılda gelişen Batılı sanayi devletleri karşısında endüstriyel üretime geçiş için bir dizi ekonomik tedbir almıştır. 1840-1860 arası dönemde devletçilik politikası öne çıkarıldı. Bu politika doğrultusunda Batı tarzında fabrikalar ve imalathaneler kuruldu. Diğer yandan mevcut fabrikaların modernize edilmesi yoluna gidildi.

Bu duruma göre,

I. Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerin sömürgesi olmamak için çaba göstermiştir.
II. Osmanlıda modern sanayileşme süreci dış etkenlere bağlı olarak ortaya çıkmıştır.
III. Osmanlı Devleti'nde zamanla ithal ikameci sanayileşme modeli benimsenmiştir.

yargılarından hangilerine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

12. **Aşağıdakilerden hangisi 1864'te kurulan Islah-ı Sanayi Komisyonunun görevleri arasında <u>gösterilemez</u>?**

A) %5 olan gümrük vergisini arttırmak
B) Ham madde ihracını belirlemek
C) Sergiler açarak sanayiyi teşvik etmek
D) Esnaf şirketleri oluşturmak
E) Sanayi okulları açmak

13. XIX. yüzyılın ikinci yarısının başlarında hızla artan askerî harcamalar Osmanlı Devleti'nin vergi toplama gücünün ötesine geçmişti. Savaş harcamaları iç finans piyasalarının dışında kaynaklar gerektiriyordu.

Bu durumun sonucu olarak,

I. iç borçlanmaya gidilmesi,
II. ilk defa dış borç alınması,
III. İltizam usulünün yaygınlaştırılması

politikalarından hangileri uygulanmıştır?

A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

14. **İttihat ve Terakki Cemiyeti önderleri Osmanlı ülkesinde ekonomik kalkınmanın önceliği olarak aşağıdakilerden hangisini kabul etmişlerdir?**

A) Uzman Personel
B) Yerli Sanayi
C) Millî Burjuvazi
D) Teknolojik Alt Yapı
E) Ham Madde Çeşitliliği

15. 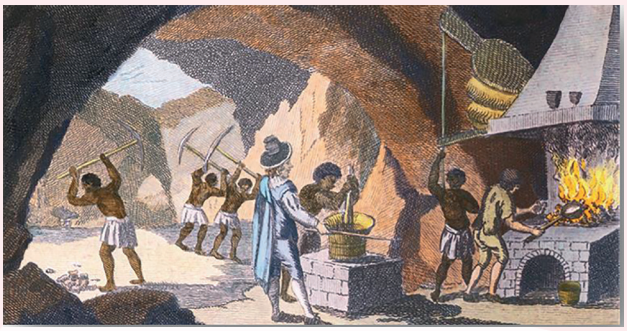

Amerika'nın keşfinden sonra buradaki arazilerde ziraata başlayan emperyalist devletler, yerli halkları çalıştırmaya kalktılarsa da ziraata alışık olmayan bu insanlardan bekledikleri verimi alamadılar.

Bu durumun sonucunda emperyalist devletlerin;

I. Afrika'dan köle getirme,

II. madenciliğe yönelme,

III. ticarete ağırlık verme

faaliyetlerinden hangilerini gerçekleştirdiği savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) I, II ve III

16.

Sanayi kuruluşlarına nitelikli işçi yetiştirmek üzere 1864'ten itibaren İstanbul ve diğer bölgelerde erkekler ve kızlar için ayrı ayrı pekçok ---- kuruldu.

Yukarıdaki paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Lisan Mektebi
B) Telgraf Mektebi
C) Baytar Mektebi
D) Deniz Ticareti Mektebi
E) Sanayi Mektebi

17. Avrupa'da Fransız İhtilali sonrasında 1815 yılında başlayan ve 1879 yılına kadar devam eden ihtilaller zinciri birkaç ülke dışında bütün ülkelere yayıldı. İmparatorluklar içerisindeki milletler Fransız İhtilali fikirlerinden etkilenerek özgürlüklerini almak için kral ve imparatorla mücadeleye giriştiler. Bu durum Avrupa'da uzun yıllar süren savaşlara neden oldu. Yaşanan savaşlar sonucunda birçok Avrupalı göç etmek zorunda kaldı.

Bu duruma göre;

I. Fransız İhtilali, Avrupa'da halkların egemenlik mücadelesine neden olmuştur.

II. Savaşlar, nüfus hareketlerini tetiklemiştir.

III. Ulus devletlerin kurulması imparatorlukları parçalamıştır.

yargılarından hangilerine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

18.

XIX. yüzyılda Avrupa'da Osmanlı Devleti'nin aldığı yenilgiler ve yaşadığı toprak kayıpları sonucunda, kaybedilen bölgelerdeki halk, Osmanlı topraklarına doğru göç etmiştir.

Paragrafta bahsedilen durumun sonucu olarak Osmanlı Devleti'nde aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştiği <u>savunulamaz</u>?

A) Demografik yapının değişmesi
B) Çok uluslu yapının sona ermesi
C) Malî sıkıntıların yaşanması
D) Güvenlik sorunların yaşanması
E) Toprak gelirlerinin azalması

19.

XIX. yüzyılda yaşanan göçler sonrasında Osmanlı Devleti'nde bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunları çözmek için 1857 tarihli bir kanunname yayımlanmış ve 1860-1861 yıllarında ---- kurulmuştur.

Yukarıdaki paragrafta boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Islahat-ı Maliye Komisyonu
B) Islah-ı Sanayi Komisyonu
C) Kanun-i Esasi Komisyonu
D) Düyûn-ı Umûmiye İdaresi Komisyonu
E) Muhacirun Komisyonu

20.

1831-1882 yılları arasında yaşanan dış göçler sonucunda Anadolu'daki Müslüman nüfusu ikiye katlanmıştır.

Bu durumun ortaya çıkmasında;

I. 1853-1856 Kırım Savaşı,
II. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı,
III. Cezayir'in bağımsızlığını kazanması

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I ve III

21. XIX. yüzyılda Avrupa'da mutlakiyetçi krallıkların sonunu getiren, demokratik devlet ve toplum düzeni ile devletin laikleştirilmesini ve millî devletlerin oluşumunu hızlandıran gelişme aşağıdakilerden hangisidir?

A) Napolyon Savaşları
B) 1815 Viyana Kongresi
C) 1830-1848 İhtilalleri
D) Metternich Sistemi'nin kurulması
E) Sanayi Devrimi

22. Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan milliyetçilik akımı Osmanlı Devleti bünyesindeki toplulukları ulus-devlet olma yolunda bilinçlendirmiştir.

Osmanlı Devleti XIX. yüzyılda milliyetçilik akımının etkilerini en yoğun şekilde aşağıdaki bölgelerin hangisinde yaşamıştır?

A) Kafkaslar B) Orta Doğu
C) Kuzey Afrika D) Balkanlar
E) Anadolu

23. Sanayi Devrimiyle birlikte ortaya çıkan seri üretim, malların seri biçimde tüketilmesini de zorunlu kıldı. Bu da küresel ekonomiye yön veren güçleri, kitleleri tüketime yönlendirme çabasına sürükledi. Sürekli ve süratli tüketim yapması istenilen kalabalıklar, iletişim araçlarıyla tüketime yönlendirildi.

Bu durumun sonucu olarak;

I. reklamcılık,
II. halkla ilişkiler,
III. pazarlama

faaliyetlerinden hangilerinin önem kazandığı savunulabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve II E) I, II ve III

24.

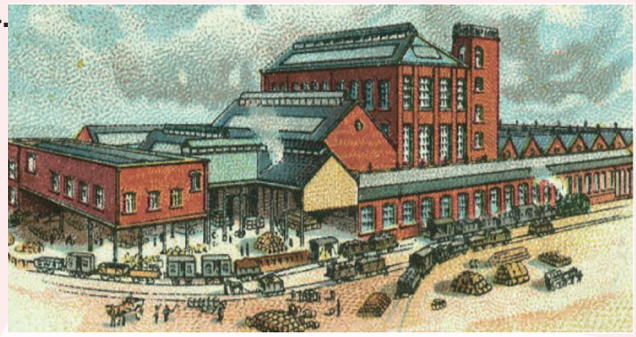

Aşağıdakilerden hangisi Sanayi Devrimi sonrası kentleşme süreciyle beraber sosyal yaşamda meydana gelen değişikliklerden biri <u>değildir</u>?

A) Şehirden kırsala göçün başlaması
B) Ailenin biçimsel olarak küçülmesi
C) Akrabalık ilişkilerinin göreceli olarak zayıflaması
D) Sosyal tabakalaşmanın yeniden şekillenmesi
E) Orta sınıfın meydana gelmesi

25.

Osmanlı ülkesinde XIX. yüzyılda ulaşım ağının gelişmesiyle büyük şehirlerin sayısı arttı. Ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar neticesinde Osmanlı hükümetleri bazı tedbirler aldı. Limanların modernleştirilmesi, iş merkezlerinin sayısının artırılması, alt yapı, su, tramvay, hava gazı hizmetlerinin sağlanması bu tedbirlerin önemlileriydi. Modern belediyelerin kurulması fikri, şehir yönetim tarzının yeniden düzenlenmesi zorunluluğunu ortaya çıkardı.

Yukarıdaki paragraf değerlendirildiğinde,

I. XIX. yüzyılda Osmanlı ülkesinde kentleşme süreci hız kazanmıştır.
II. Alt yapı hizmetlerinde gelişmeler yaşanmıştır.
III. Çarpık kentleşme sorunu ortaya çıkmıştır.

yargılarından hangilerine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yalnız II B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

26. **Aşağıdakilerden hangisinin çağdaş anlamda kamuoyu olgusunun ortaya çıkmasında etkili olduğu <u>savunulamaz</u>?**

A) Şehirleşme sürecinin yaşanması
B) Demokratikleşme çabalarının hızlanması
C) Devlet politikalarının kolayca benimsenmesi
D) Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması
E) Okuryazarlık oranının artması

27. **Aşağıdakilerden hangisi XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde kamuoyunun oluşmasında en etkili araç olmuştur?**

A) Telgraf B) Gazete C) Telefon
D) Posta E) Matbaa

28. **XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde batı tarzı yaşama arzusu ve muaşeret kurallarının değişiminin toplum tabakalarını etkileme sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?**

A) Müslüman Türkler-Azınlıklar-Osmanlı Yönetici Kesimi
B) Osmanlı Yönetici Kesimi-Azınlıklar-Müslüman Türkler
C) Azınlıklar-Müslüman Türkler-Osmanlı Yönetici Kesimi
D) Müslüman Türkler-Osmanlı Yönetici Kesimi-Azınlıklar
E) Azınlıklar-Osmanlı Yönetici Kesimi-Müslüman Türkler

29.

Sanayi Devrimi ile seri üretime geçildi ve bu süreçte işçi sınıfı ortaya çıktı. Bu da bir dizi sorunu beraberinde getirdi. İnsan hayatı artık makinelerin işleyişi ve ritmine uymaya başladı. Hayat daha düzenli ve planlı bir hâl aldı. Sanayileşmeyle ortaya çıkan fabrikalaşma olgusu, günlük ve haftalık çalışma saatleri ile izin gibi kavramların tartışılmasına ortam hazırladı.

Bu duruma göre;

I. Sanayi Devrimiyle birlikte zaman kavramında değişiklikler olmuştur.

II. İş yaşamı ve mesai kavramları ortaya çıkmıştır.

III. İşçilere sendikal haklar verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I ve III

30.

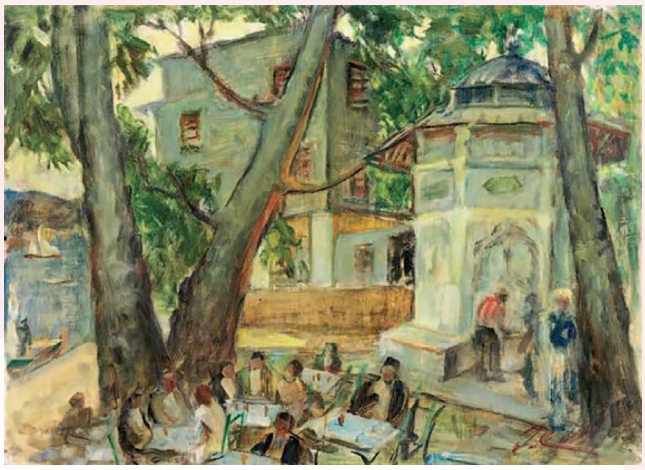

Boş zaman; işten artan, bağlayıcılık ve zorunluluktan uzak bir zaman olarak tanımlanır. Kişinin özgür iradesiyle kullanacağı bir zaman dilimidir. Gelişmiş ve hatta gelişmekte olan ülkelerde gözlenen en büyük değişikliklerden biri boş zamanlardaki kayda değer artıştır. Bu durum belli bir süre sonra boş zaman endüstrisini ortaya çıkarmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi boş zaman endüstrisi içinde yer alan faaliyetlerden biri <u>değildir</u>?

A) Yarı zamanlı iş B) Moda

C) Turizm D) Spor

E) Eğlence

31. Sanayileşmenin etkisiyle kültür kavramı da değişime uğramış, kültürel varlıkların kâr etme amacıyla standartlaştırılmış mallara dönüştürülmesi ile kültür endüstrisi kavramı ortaya çıkmıştır. Bu kavram topluma hoş gösterilmek amacıyla popüler kültür kavramı adıyla topluma sunulmuştur. Popüler kültürün, büyük ölçüde eğlenme veya oyalanma türünde etkinliklerle, medyayı da kullanarak gündelik yaşamı kuşattığı yönünde değerlendirmeler yapılmaktadır.

Buna göre;

I. toplumun bütünündeki beğeni düzeyini düşürmesi,

II. uygarlık niteliğini bozması,

III. kitle medyasının insanları uyuşturması

eleştirilerinden hangilerinin popüler kültüre yöneltildiği savunulabilir?

A) Yalnız II B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I, II ve III

32.

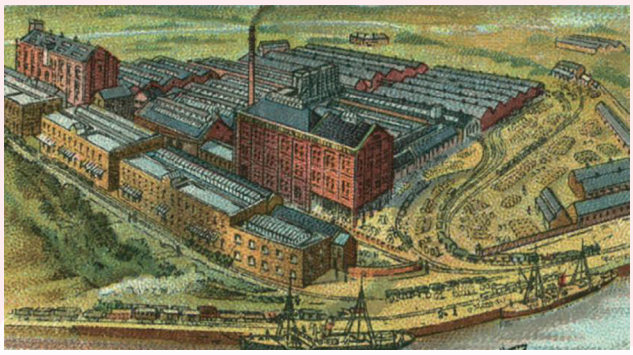

XIX. yüzyılda Avrupa'da sanayileşmeyle birlikte şehirler büyük oranda göç almıştır. Bu durum şehirlerde bazı sorunların yaşanmasına neden olmuştur.

Buna göre;

I. çevre kirliliğinin yaşanması,

II. gecekondulaşmanın görülmeye başlaması,

III. yatay mimari tarzın benimsenmesi

gelişmelerinden hangilerinin ortaya çıktığı savunulabilir?

A) Yalnız II B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) II ve III

33.

XIX. yüzyılda İstanbul'a yeni bir görünüş kazandırmak amacıyla aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştirildiği savunulamaz?

A) Avrupalı uzmanlara şehir projeleri hazırlatılması

B) Bauhaus mimari tarzının benimsenmesi

C) Şehir yönetiminde Avrupa usullerinin benimsenmesi

D) Avrupa tarzı bulvar ve çevre yollarının açılması

E) Tramvayların işletilmesi ve tünellerin yapılması

34. **Aşağıdakilerden hangisi Mürur Tezkiresi uygulamasının nedenleri arasında gösterilemez?**

A) Vergi ihlallerini önlemek

B) Asker kaçaklarını tespit etmek

C) Başkente işsiz akınını engellemek

D) Ülke içinde seyahatleri kontrol altında tutmak

E) İstanbul'a giriş yapanları ve yerleşenleri denetlemek

Aşağıdaki soruları verilen metne göre cevaplayınız.

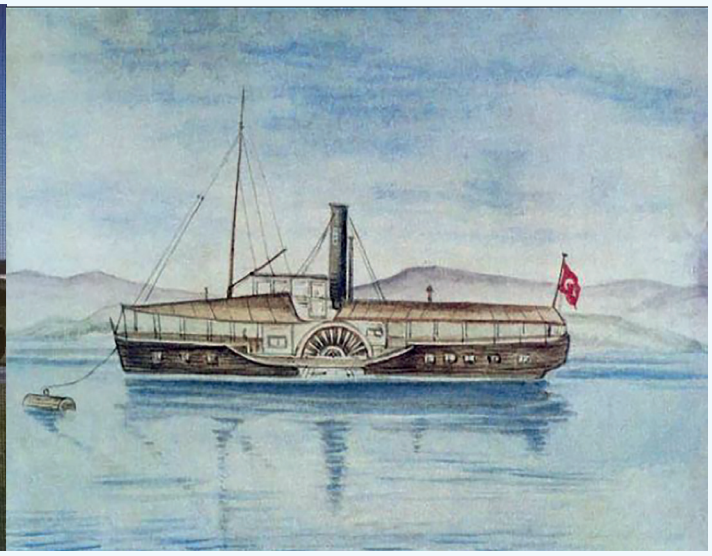

Buharlı Makinelerin Osmanlı'da Kullanımı

18. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'daki önemli teknolojik gelişmelerden biri de buharın ısı enerjisinden mekanik enerjiye dönüşmesini sağlayan buhar makinesinin icadıydı. 1781 yılında İskoçyalı James Watt, 1764'ten beri üzerinde çalıştığı buhar makinesini geliştirerek, pistonun ileri geri hareketini bir tekerleğin dönme hareketine çeviren mekanik aletleri icat etmişti. Bu teknoloji, başlangıçta su pompalamada ve tekstil makinelerinde, 1787 yılından itibaren gemilerde kullanılmaya başladı. 1804'te ise bir vagonun şasesi üzerine sabit bir buhar makinesi yerleştirilerek dünyanın ilk buharlı lokomotifini üretildi. Kısa süre içinde buhar gücüyle çalışan bu makineler, sanayi sektörlerinin pek çoğunda kullanılır hale gelmişti. Avrupa'da meydana gelen gelişmelerin örnekleri kısa bir süre sonra Osmanlı topraklarında görülmeye başlandı. Buhar makinesinin gemilerde kullanılamaya başlamasından henüz yirmi yıl geçmişti ki 1827'de aynı teknolojiyle çalışan vapur, İstanbul Boğazı'nda seferlere başladı. Bunu Feshâne başta olmak üzere, askerî alanlarda bir dizi sanayi tesislerinin kurulması takip etti

Osmanlı imparatorluğunda buhar makineleri sadece kamunun değil, özel sektörün de ilgi alanına girdi. Pek çok sektörde hem yerli hem de yabancı girişimciler, Osmanlı topraklarında küçük, orta ve büyük ölçekli tesisler kurmak için talepte bulunmaya başladı. Ancak Osmanlı Devleti 1850'li yıllara kadar özel sektörün bu talep ve girişimlerine izin verme konusunda mesafeli durarak, müsaade etmedi. Nedeni, klasik sistemle asırlarca üretim yapan esnaf ve esnaf örgütlerinin geleceği ve yaşayıp yaşayamayacakları meselesiydi. Çünkü Avrupa'nın yeni sanayi malları, Osmanlı piyasasında etkilerini göstermişti bile. Yerli mamullere göre daha ucuz ve çeşitli olan Avrupa sanayi ürünleri, Osmanlı esnafına rekabet hakkı tanımayacak gibi görünüyordu. Yani yeni teknolojiler, Osmanlı esnafını kısa sürede çökertme riskini fazlasıyla taşıyordu. Devletin 1850'lerde bu tavrından vazgeçmesinde 1856-1860 yılları arasındaki Amerikan iç savaşının sonuçları etkili oldu. Avrupa'nın pamuk ihtiyacını Amerika karşılamaktaydı. Savaş sebebiyle ortaya çıkan pamuk darlığı ve ihtiyacı, Avrupalıları Osmanlı topraklarına yöneltmiş ve bu nedenle pamuk ziraatı kısa süre içinde özellikle Çukurova ve Ege bölgesinde yayılmış ve gelişmişti. Buna paralel olarak yabancı ve yerli girişimcilerin pamuk sektöründe kuracakları tesisler için yeni makineler ithal etmelerine de izin verilmişti. Bu uygulama, ipek sanayisine de sirayet etmişti bu yıllarda. 19. yüzyılın son çeyreğine girildiğinde ise 1874'ten itibaren Avrupa'dan getirilecek makineler için alınacak gümrük vergisi 15 yıllığına kaldırıldı. Süre bitiminde ise 15 yıl daha uzatıldı. Bu süreçte hem yerli hem de yabancı özel girişimciler veya şirketler tarafından, ülkenin pek çok yerinde ve pek çok sektöründe talebe bağlı küçük, orta, büyük ölçekli sanayi tesisleri kurulmaya başladı.

Fehmi Yılmaz, Erol Özvar, "Sanayi ve Çevre", Osmanlı İmparatorluğunda Çevre ve Şehir, s. 274-276'dan düzenlenmiştir

1. James Watt'ın icat ettiği buhar makinesi nedir? Buhar makinesi teknolojisinin kullanıldığı ilk alanlar hangileridir?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Osmanlı Devletinde buharlı makineler ne zaman ve nerelerde kullanılmaya başlanmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

3. Osmanlı Devleti başlangıçta özel sektörün buharlı makinelerin çalıştığı küçük, orta ve büyük ölçekli tesis kurma taleplerine neden mesafeli yaklaşmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

4. Osmanlı Devleti 1850'lilerden sonra özel sektörün büyük ölçekli işletmeler kurmasına neden izin vermiştir?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Osmanlı Devleti 1874'ten itibaren Avrupa'dan getirilecek makineler için alınacak gümrük vergisini neden kaldırmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıdaki soruları verilen metne göre cevaplayınız.

RUMELİ'DEN ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ

Tarihteki her İmparatorluk gibi Osmanlı Devleti'nin de başarı ivmesinin arttığı ve azaldığı zamanlar olmuştur. Uzun yıllar Balkanlar'da beraber yaşamaya devam eden farklı milletler Osmanlı Devleti'nin gücünü yitirmeye başlamasıyla ayrılıkçı hareketlerine hız vermişler ve bu noktadan hareketle bağımsızlıklarını yavaş yavaş ilan etmişlerdir. Balkanların karışmasının tek nedeni Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğü ya da milliyetçilik gibi akımların etkisi değil, Avrupalı devletlerin kendi politikaları çerçevesinde buradaki halkları kışkırtması idi.

1877-1878 Osmanlı Rus savaşları, Balkan savaşları gibi yenilgiler Osmanlı Devleti'nin o bölgede egemenliğinin sarsılmasına neden olmuştur. Balkan Savaşları, 93 Harbi'nde olduğu gibi, Rumeli'deki Türk varlığını doğrudan etkilemiştir. Bu topraklarda yaşayan Türkler, idaresi altına girdikleri devletlerin hükümetleri veya ahalisi tarafından çeşitli baskılara uğramışlardır. Bu zulüm yüzünden bütün maddi varlıklarını bırakıp adeta kaçarcasına en kötü şartlar altında, eski yurtlarını bırakarak Osmanlı Devleti'nin iç kısımlarına doğru çekilmek zorunda kalmışlardır. Adeta kaçmak şeklinde gerçekleşen bu göçler, en kötü şartlar altında, Osmanlı Devleti'nin kontrol ve idaresi dışında yapıldığı için beraberinde büyük sıkıntıları da getirmiştir. Ekonomik anlamda ciddi sorunlarla karşı karşıya bulunan devlet, Anadolu'ya akın eden muhacirler için elinden geleni yapmış, gelenlerin refahı ve rahat yaşamaları için her türlü tedbiri almıştır. Muhacirlerden vergi alınmaması, askerlik mesleğinden muaflık gibi durumlar bunlardan yalnızca birkaçıdır. Önce geçici iskân halinde başlayan yerleşimler daha sonra sürekli iskân çalışmalarına dönüşerek daha ciddi hale getirilmiştir. Göçmenlerin sürekli iskânında, hükümet arazi tevzii ve ev yapımı işlerde büyük yardımda bulunulmuştur. Muhacirlerin sağlık sorunları karşısında da devlet duyarsız kalmamıştır. Dönemin bulaşıcı hastalıklarından biri olan koleraya karşı aşı kampanyası başlatılmıştır. Hastaneler yeterli gelmediği için yeni hastaneler açılmıştır. Osmanlı Devleti, muhacirleri iskâna elverişli yerlere yerleştirmeye çalışmıştır. Muhacirlerin iskânında, alıştıkları iklim ve coğrafî şartlara uygun yerler arayarak muhacirlerin mağduriyetini gidermeye çalışmıştır.

Devletin yaşadığı sıkıntılarla birlikte göç edenler de göçleri ve iskânları sırasında birçok sorunla karşı karşıya kalmışlardır. Ancak tüm bu yaşanan sıkıntılara rağmen göçmenler, Anadolu'nun nüfusuna, ekonomisine, toplumsal yapısına büyük katkılarda bulunmuşlardır. Göçler, Anadolu'daki Türk nüfusunun artmasına bu durum Kurtuluş Savaşı'na giden süreçte millî bir Türk Devleti'nin temellerinin atılmasına katkıda bulunmuştur. Ayrıca göçler Türklük Bilincinin üst düzeye çıkmasını sağlamıştır. Göçlerin tüm olumsuzluklarına karşın, ekonomik anlamda 1600'lü yıllarda iç ayaklanmalar sebebiyle ıssızlaşan birçok köy eski canlılığına kavuşmuştur. Ziraat edilen toprakların artmasıyla devlete ekonomik canlılık gelmiştir.

Rumeli'den Anadolu'ya Türk Göçleri, Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Mart 2019, s. 337-348 (Düzenlenmiştir.)

1. Osmanlı Devleti'nin gücünü yitirmeye başlaması ve ayrılıkçı hareketlerin artması sonrası Balkanların karışmasının nedenleri nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Rumeli'deki Türk varlığını etkileyen olaylar nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Rumeli'de yaşayan Türkler hangi olaylarla karşılaşmışlardır? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Osmanlı Devleti Anadolu'ya akın eden muhacirler için hangi tedbirleri almıştır? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Göç hareketinin Anadolu'ya sağladığı olumlu gelişmeler var mıdır? Örnekler veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Osmanlı Devleti'nin borçlanmasına yönelik belirli yıllara ait aşağıdaki tabloyu inceleyerek soruları cevaplayınız.

OSMANLI DEVLETİ'NİN DIŞ BORÇLANMALARI

Borçlanma Yılı ve Borçlanma Nedeni	Borçlanılan Miktar (Osmanlı Altın Lirası)
1854 Kırım Savaşı'nın finansmanı ve silah alımı	3.300.000
1860 Birikmiş çeşitli iç-dış borç ödemeleri	2.240.942
1877 Rusya ile savaş masrafları	5.500.000
1888 Almanya'dan satın alınan askerî mühimmat	1.650.000
1894 Şark Demiryollarından kalan borç için	1.762.000
1896 Girit isyanının bastırılması için gerekli harcamalar	3.272.720
1914 Kısa vadeli borçların ve avansların uzun vadeye dönüştürülerek ödenmesi	22.000.000
Not: Tabloda borçlanmayla ilgili tüm yıllar gösterilmemiştir.	
https://ms.hmb.gov.tr	

Tablo 1: Osmanlı Devleti Borçlanmaları (1854-1918)

1.Osmanlı Devleti hangi nedenlerle borçlanmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Devletin bu borçlanma politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Osmanlı ekonomisinin durumu hakkında neler söylenebilir?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Genel bilgi birikiminizden ve aşağıdaki metinden hareketle verilen soruları cevaplayınız.

SANAYİ DEVRİMİ VE SONUÇLARI

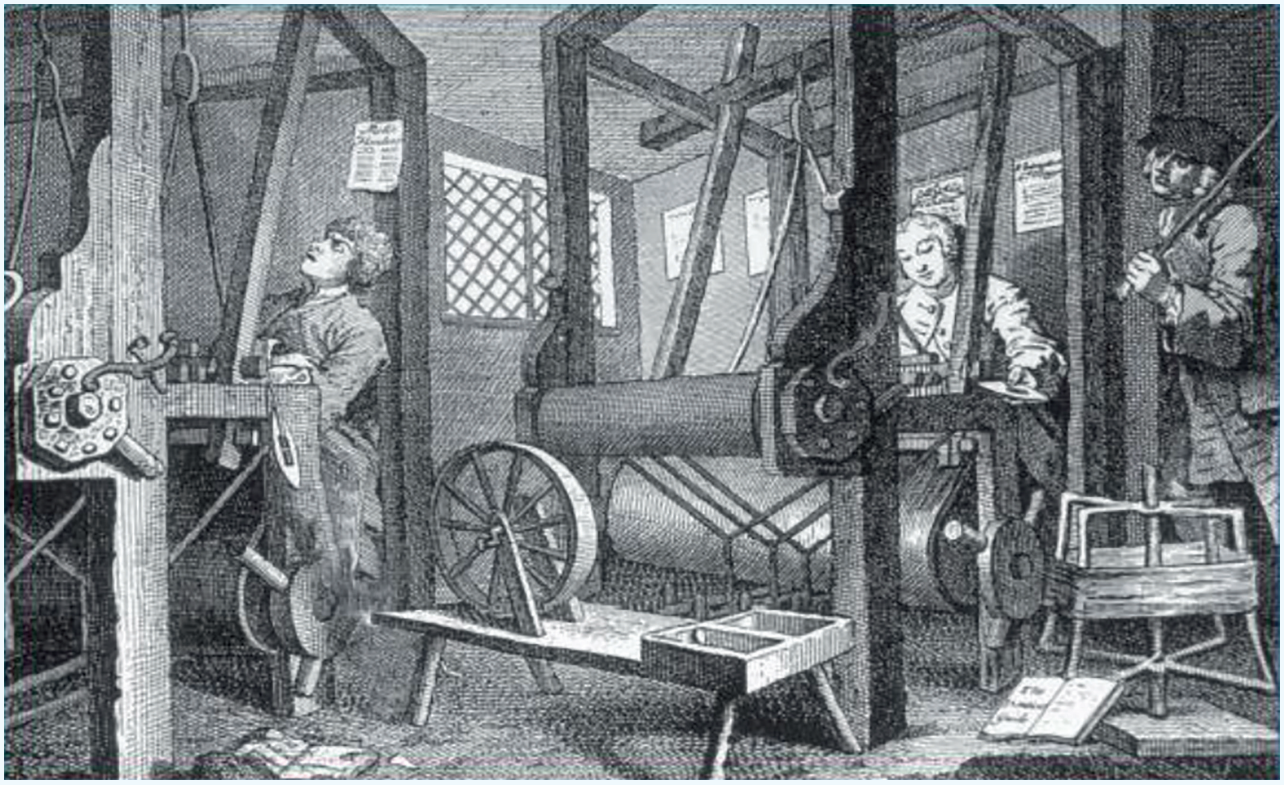

Sanayi Devrimi, insan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından, makine gücünün hâkim olduğu üretim tarzına geçiştir. Bu tarz üretim XVIII. yüzyılda İngiltere'de özellikle dokuma sektöründe ortaya çıkmış daha sonra diğer alanlara yayılmıştır. Makineye dayalı üretime geçişle birlikte üretimin şekli ve miktarı da artmıştır. Devrim ile birlikte Batı insanının hayat tarzı köklü biçimde değişirken dünya tarihinde ilk kez nüfus artışı ve hayat standartlarındaki artış birlikte gerçekleşmiştir. Bu nedenle Sanayi Devrimi, nüfus artışının ekonomik büyümeyi sınırlamadığı tek başarılı örneği temsil etmektedir. Sanayi Devrimi'yle birlikte üretimde çok büyük artış kaydedilmiştir. Daha fazla mekanik güç, daha fazla ham madde, daha fazla üretilmiş mal, daha fazla artık, daha fazla ulaştırma, sanayi ve ticaret süreçlerini izleyecek daha fazla yazman, malları satın alacak daha fazla tüketici, satacak daha çok satıcı ve büyük sermayesi olan daha çok insan çalıştıran daha büyük firmalar hızla ortaya çıktı. Daha eski daha basit yapım biçimlerinin yerini, daha ucuz ve aynı zamanda daha kaliteli mallarıyla fabrika üretimi aldı.

(Küçükkalay, 1997, s.52'den düzenlenmiştir.)

1. Endüstriyel üretime geçiş ulaşımda ne gibi değişimlere yol açmıştır?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Sanayi Devrimi'yle birlikte benimsenen yeni üretim tarzı sermaye, emek ve pazar gibi unsurları nasıl etkilemiştir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Metinde geçen "...dünya tarihinde ilk kez nüfus artışı ve hayat standartlarındaki artış birlikte gerçekleşmiştir." ifadesini kendi düşünceleriniz doğrultusunda değerlendiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Endüstriyel üretim tarzına geçiş işçi sınıfını nasıl etkilemiştir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aşağıda verilen harita ve metne göre soruları cevaplayınız.

OSMANLI DEVLETİ'NDE SANAYİLEŞME ÇABALARI

Harita: XIX. yüzyıl İstanbul sanayi kuruluşları.

Osmanlı Devleti'nde sanayinin güçlendirilmesine yönelik tedbirler doğrultusunda;

- Küçük ölçekli esnafların üretim tarzı ile Sanayi Devrimi'nin yakalanamayacağını ve daha fazla ekonomik gelişmenin sağlanamayacağını anlayan yöneticiler öncülüğünde şirketleşme hareketlerine hız verildi.
- Sergi-i Umumi-i Osmanî açılarak Osmanlı Devleti'nin tarım ve sanayi ürünlerinin tanıtımı amacıyla ulusal ve uluslararası sergiler düzenlendi.
- İthalatta; %5 ihracatta %12 olarak uygulanan gümrük vergisinin Osmanlı tüccar ve esnafını olumsuz etkilemesi nedeniyle ithalattaki vergi oranının artırılması, sergiler açarak sanayinin teşvik edilmesi, esnaf şirketlerinin oluşturulması ve sanayi okullarının açılması gibi konularda tavsiye kararları almak amacıyla Tanzimat Dönemi'nde Islah-ı Sanayi Komisyonu'nu kuruldu.
- Sanayi İnkılabı ile birlikte ham madde ve imal edilmiş ürünlerin ucuz yoldan sevkiyatı için demir yolları inşa edildi.
- Sanayi kuruluşlarına nitelikli işçi yetiştirmek üzere 1864'ten itibaren İstanbul ve diğer bölgelerde erkekler ve kızlar için ayrı ayrı pek çok sanayi mektebi açıldı.
- Batı sermayesi karşısında rekabet gücünü arttırmak amacıyla esnaf şirketleri kuruldu.

(http://iibf.erciyes.edu.tr/dergi/sayi48/ERUJFEAS_Jul2016_17to44.pdf 'den düzenlenmiştir.)

1. XIX. yüzyılda İstanbul'da hangi iş kollarına yönelik sanayi kuruluşları açılmıştır?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Sanayi kuruluşlarının konumlandırılmasında hangi faktörler etkili olmuş olabilir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Osmanlı Devleti'nde sanayinin güçlendirilmesine yönelik tedbirler göz önünde bulundurulduğunda; bir sanayi hamlesinin başarıya ulaşması için başlıca hangi adımların atılması gerektiğine dair beş çıkarımda bulununuz.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Verilen harita ve metne göre ekonomi hangi alanlarla yakın etkileşim içindedir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Aşağıdaki soruları verilen metinlerden ve görsellerden hareketle cevaplayınız.

MİLLÎ İKTİSAT POLİTİKALARI

Millî iktisat politikası, II. Meşrutiyetle başlayan ve Cumhuriyet Dönemi'ndeki ekonomik atılımların da temelini oluşturan iktisadi hamlelerin bütünüdür. Bu dönemde gayrimüslimlere duyulan güvensizlik, toplumu korumacılığa ve Türklerin ticarete atılmasını sağlayacak bir politika olan millî iktisada yönlendirmiştir. Millî iktisat politikalarının sebebi dış borçlanma ve yabancı sermayeye duyulan tepkidir. Ancak Osmanlı ekonomisinin tarım temelli olması, Sanayi Devrimi'nin gerçekleştirilememesi nedeniyle üretim altyapısının zayıf olması ve yabancılara tanınan ayrıcalıklar millî iktisat politikalarının uygulamasına imkân vermiyordu. 1908'den başlayarak farklı tarihlerde gerçekleştiren yabancı malları boykot ve yerli malına yönelme kampanyaları ve millî bankacılığa yönelik faaliyetler ise millî iktisadı kolaylaştıran gelişmelerdir. Birinci Dünya Savaşı, İttihat ve Terakki Cemiyeti iktisadi bağımlılıklardan kurtulma, millî bir burjuvazi ve sanayi yaratma gibi amaçları içeren, millî iktisat politikalarını hayata geçirme fırsatını vermiştir. Kapitülasyonlar kaldırılarak Düyûn-u Umûmiye nin de faaliyetleri askıya alınmıştır. Ülkede bulunan yabancı sermayeli şirketler denetim altına alınmıştır. Yeni gümrük tarifeleri uygulamaya konulduğu gibi ticari işlemlerde Türkçe'nin kullanılması zorunlu hâle getirilmiştir. 1915 yılında yerel tüccarları, esnafları ve küçük işletmecileri desteklemek üzere esnaf cemiyetleri kurulmuştur. İzlenen politikalar ve yapılan yasal düzenlemeler akabinde iç ve dış ticaret önemli ölçüde Türk-Müslüman unsurun hâkimiyeti altına girmeye başlamıştır. İzlenen millî iktisat politikalarıyla gayrimüslimlerin etkinliği büyük ölçüde kırılmıştır. Tüm bu millî iktisat politikaları Cumhuriyet tarihimizin iktisadi hayatına temel teşkil etmiştir.

(Akkuş, 2008, s.s.119-141'den düzenlenmiştir.)

1. Millî iktisat politikalarının sosyal hayata etkileri nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Millî iktisat politikaları doğrultusunda ticari işlemlerde Türkçenin kullanılmasının zorunlu hâle getirilmesini nasıl değerlendirirsiniz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Boykotların millî iktisadi politikalara etkileri nelerdir? Düşüncelerinizi açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Kapitülasyonların kaldırılması ve Düyûn-u Umûmiye' nin faaliyetlerinin askıya alınması millî bağımsızlık açısından neden önemlidir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Aşağıdaki soruları verilen metinden hareketle cevaplayınız.

KAFKASLARDAN OSMANLI'YA HÜZÜNLÜ YOLCULUK

1829 yılından beri Kafkasya'da Rus istilasına karşı sürdürülen Türk ve Çerkez kabilelerinin hürriyet mücadelesi, 5 Aralık 1859'da Şeyh Şamil'in esir düşmesiyle giderek zayıfladı. Bu tarihten sonra Çerkez milli mukavemeti, dağınık bir hâlde devam etti. (....) Çerkezler, 1861'de Kafkasya'yı ziyaret eden II. Alexandr' a bir heyet göndererek Çerkez topraklarının zaptından vazgeçilmesini istediler. Ancak II. Alexandr' dan: "Ya gösterilecek yerlere veya Türkiye'ye göç ediniz" cevabını aldılar. Petersburg'da Çerkezlerin muhaceretini kontrol etmek için kurulan komisyon 1862'de "askerî ve siyasî bir tedbir olmak üzere, Çerkezlerin tehcirine" karar verdi. Bunun sonucunda yaklaşık 100.000 Çerkez, dağlardan ovalık kısma göç ettirilerek çoğunluğu Rusların içinde dağınık olarak iskân ettirilirken 1.500.000 Çerkez de Osmanlı Devleti topraklarına sevk edilmek üzere, yurtlarından zorla çıkarıldı. Böylece Çerkezler (..) yalnızca yanlarında taşıyabilecekleri eşyaları ile hayvanlarını alıp mecburi bir göç yolculuğuna çıktı.

Jülide Akyüz Orat, Mustafa Tanrıverdi "Kafkaslardan Kars'a Hüzünlü Yolculuk", 1864 Kafkas Tehciri Kafkasya'da Rus Kolonizasyonu, Savaş ve Sürgün. İstanbul 2013, s.221-222 (Düzenlenmiştir.)

BALKANLARDAN OSMANLI'YA HÜZÜNLÜ YOLCULUK

1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı (93 Harbi) sırasında Rus kuvvetleri ve diğer kuvvetler tarafından mezalime uğrayan Türklerin birçoğu Osmanlı topraklarına doğru büyük kitleler hâlinde göçe başladı.

Yanlarına alabildikleri eşya ve yiyeceklerle birlikte kağnı arabaları ile yayan bir şekilde güneye doğru kaçan göçmenlerin amacı, tren istasyonlarına ve limanlara gelebilmekti.

Tıklım tıklım dolu olan trenlerle Edirne ve İstanbul'a doğru hareket eden muhacirler, çok uzun süren bu yolculukta kötü hava koşulları sebebiyle yolda öldü. Demir yolunu kullanan yoksul göçmenlerin ücretleri devlet tarafından karşılandı. Deniz yolu ile göç edenler için Tuna Nehri, Karadeniz ve Batı Trakya sahilleri hareket bölgeleriydi. Göçmen sayısının fazlalığından dolayı Osmanlı Devleti, yabancı devletlerden gemi kiralama yoluna gitti. Ancak yabancı şirketlerin salgın ve bulaşıcı hastalığa yakalanmış göçmenleri kabul etmemesi üzerine göçmenlerin taşınmasında en önemli rolü Osmanlı Devleti'nde Şirket-i Hayriye adlı özel şirket üstlendi.

Hüseyin Vehbi İmamoğlu, "93 Harbinden Sonra Balkanlardan Anadolu'ya Göçler", Geçmişten Günümüze Göç I, Samsun 2017, s.143-144 (Düzenlenmiştir.)

1. Ön bilgilerinizi ve metinleri dikkate alarak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde görülen nüfus hareketlerinin sebepleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Dönemin şartları dikkate alındığında göçmenlerin göç sırasında yaşadığı zorluklar nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Sizce devletler göç konusunda bir politika izlemek zorunda mıdır?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Muhacirlerin yerleştirilmesinde neleri dikkate almak gerekir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

EL EMEĞİNE DAYALI ÜRETİM

TANILAYICI DALLANMIŞ AĞAÇ

Aşağıda birbirleri ile bağlantılı Doğru/Yanlış ifadeler içeren Tanılayıcı Dallanmış Ağaç tekniğinde bir bilgi verilmiştir. İlk cümleden başlayarak her doğru (D) ya da yanlış (Y) cevabınıza göre çıkışlardan sadece birini işaretleyiniz.

Üretimde gelişmiş teknolojiler kullanılır.

(D) → Üretim ve satış aynı mekânda gerçekleşir.

(Y) → Üretim fabrikalarda, satışlar iç ve dış pazarlarda gerçekleşir.

Üretim ve satış aynı mekânda gerçekleşir.

(D) → Çalışan sayısı binlerle ifade edilir.

(Y) → Üretimde makineleşme ön plandadır.

Üretim fabrikalarda, satışlar iç ve dış pazarlarda gerçekleşir.

(D) → Çalışma ortamı küçük el tezgâhları ve atölyelerdir.

(Y) → İş bölümünde geleneksel eğitimden yararlanılır.

Çalışan sayısı binlerle ifade edilir.

(D) → 1.Çıkış ☐

(Y) → 2.Çıkış ☐

Üretimde makineleşme ön plandadır.

(D) → 3.Çıkış ☐

(Y) → 4.Çıkış ☐

Çalışma ortamı küçük el tezgâhları ve atölyelerdir.

(D) → 5.Çıkış ☐

(Y) → 6.Çıkış ☐

İş bölümünde geleneksel eğitimden yararlanılır.

(D) → 7.Çıkış ☐

(Y) → 8.Çıkış ☐

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

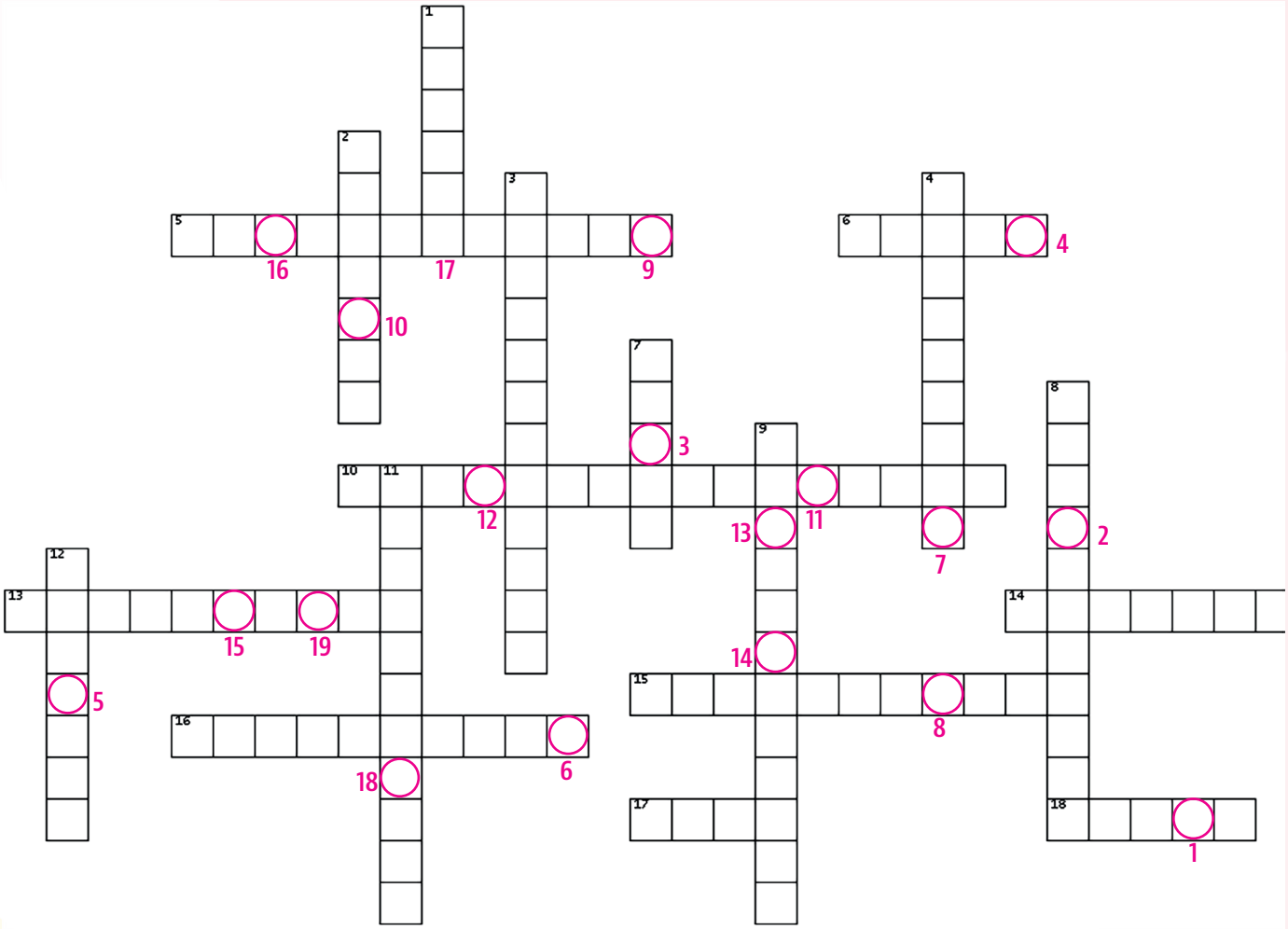

SOLDAN SAĞA

5. Bir devletin başka devletleri egemenliği altına alarak yayılması.
6. Esnaf ve zanaatkârların örgütlenerek kurduğu meslek organizasyonu.
10. 19. yy. Osmanlı ekonomisinde öne çıkan gayrimüslim sermaye sahipleri.
13. Sürekli kâr etme ilkesi üzerine kurulu ekonomik sistem.
14. Bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi.
15. 1838 Osmanlı-İngiliz ticaret antlaşması.
16. El ile yapılan üretim.
17. Fransızların kurmuş oldukları tekel idaresinin adı.
18. Osmanlı Devleti'nde kâğıt para.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Zanaatkarların çalıştığı yer.
2. Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara.
3. İttihatçılar tarafından ortaya konulan ekonomi politikası.
4. Sanayi Devrimi'nin başladığı ülke.
7. Borç alınan bir paranın belirli zamanda ödeneceğini gösteren senet.
8. Sanayi Devrimi'nin başladığı sektör.
9. Ülkenin refahını altın, gümüş vb. değerli madenlere bağlayan iktisat öğretisi.
11. Farklı kökenden gelen azınlıkların kimliklerini baskın doku içinde eritme.
12. Endüstriyel üretimin çalışma ortamı.

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8

9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Kelime Avı

Aşağıdaki bulmacayı çözerek anahtar kelimeyi bulunuz.

Makine	YİİAİDNAMRSVE	9
Emekçi	FİİSNÇIIŞİ	10 22
Çalışma	TAAİESAMSİ	8
Ana kent	OOTELRMP	13 14
Gazete	UATYTMAMİEDKIİAİCSS	5
Fabrika	ÜNMEDİSRTYEÜTİREL	15
İlmek	AKGIEDZUTMHOÂ	11
Değiş-Tokuş	KTASA	17 19 20 21
Zanaat	EMELİEĞ	2
Adam Smith	ZİEİEİLTNRELİMNLLNGĞİ	3
Üretim	ANLAEMİAHT	1
Vergi	TMTRSİEUUSÜ -	12
Vapur	HŞİKAYİTERRİEY -	18 7 16
Çağdaşlaşma	EMLRNŞEEDOM	4
Müstemleke	ERMCKİSLÜGÖİ	6

ANAHTAR KELİME

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

CEVAP ANAHTARI

EŞLEŞTİRME-I

1. G
2. F
3. D
4. E
5. Ç
6. C
7. B
8. A

BOŞLUK DOLDURMA

1. Para
2. işçi
3. İngiltere
4. kölelik/ atölye / manifaktür
5. hammadde / sömürgecilik
6. Adam Smith
7. Düyûn-ı Umûmiye İdaresi
8. askerî
9. Dış borçlar
10. Balta Limanı Antlaşması
11. İngilizler
12. Almanlar
13. Kırım Savaşı
14. Esham-ı cedide
15. Muharrem Kararnamesi
16. Rüsum-u Sitte
17. Frederich List
18.Millî İktisat Politikası

ÇOKTAN SEÇMELİ

1. E	11. C	21. C	31. E
2. D	12. B	22. D	32. C
3. A	13. B	23. E	33. B
4. C	14. C	24. A	34. B
5. E	15. A	25. C	
6. E	16. E	26. C	
7. B	17. C	27. B	
8. E	18. B	28. E	
9. D	19. E	29. C	
10. B	20. B	30. A	

EŞLEŞTİRME-2

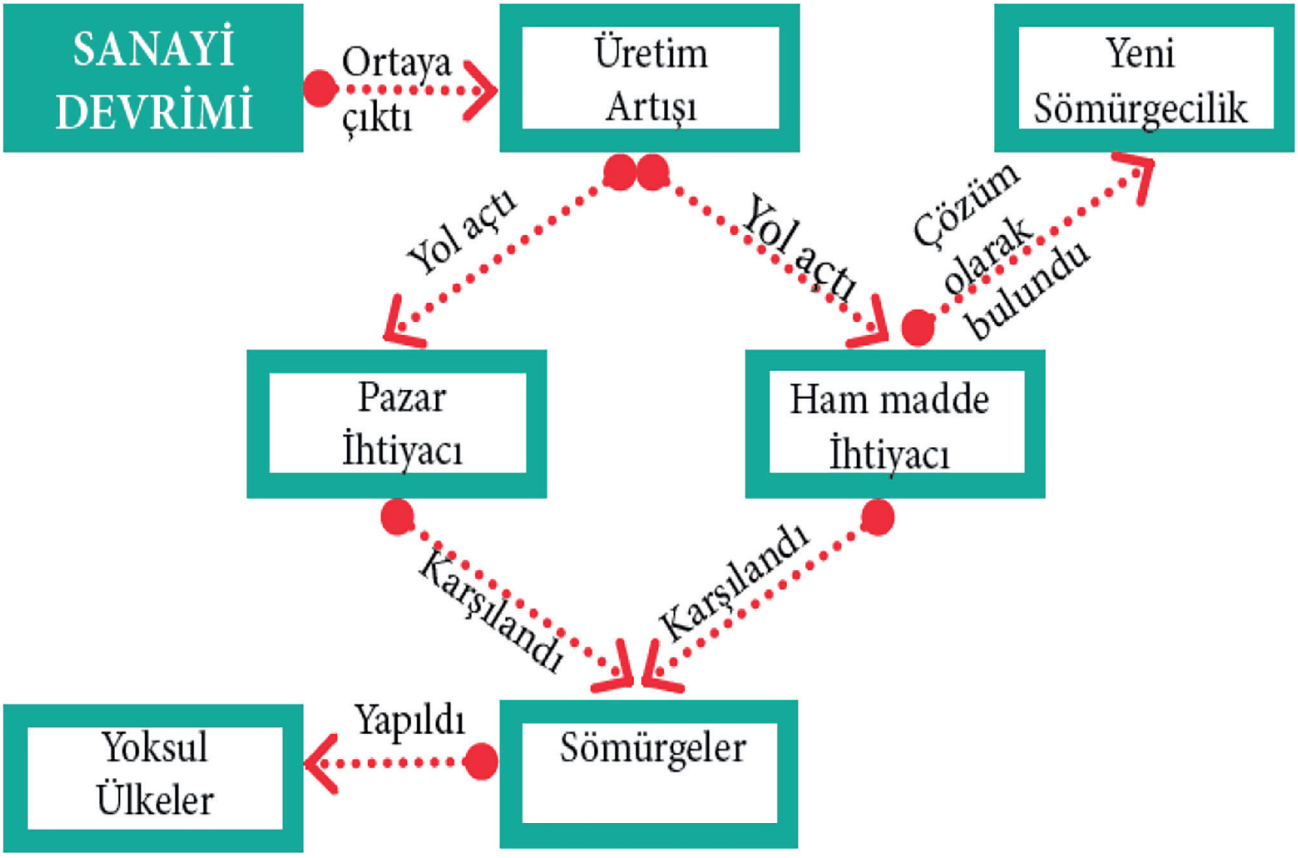

AÇIK UÇLU-1

1. James Watt'ın icat ettiği buhar makinesi, ısı enerjisini mekanik enerjiye dönüştüren bir sisteme sahiptir. Bu teknoloji ilk önce su pompalamada, tekstilde, sanayinin çeşitli alanlarında, kara ve deniz ulaşımında kullanılmıştır.

2. Buharlı makineler Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılın ilk yarısında Avrupa'da icadından kısa bir süre sonra kullanılmaya başlanmıştır. İlk önce deniz ulaşımında ve askeri sanayi alanlarında buharlı makineler kullanılmıştır.

3. Çünkü Avrupa'nın yeni sanayi malları, Osmanlı piyasasında etkilerini göstermişti bile. Yerli mamullere göre daha ucuz ve çeşitli olan Avrupa sanayi ürünleri, Osmanlı esnafına rekabet hakkı tanımayacak gibi görünüyordu. Yani yeni teknolojiler, Osmanlı esnafını kısa sürede çökertme riskini fazlasıyla taşıyordu.

4. Osmanlı Devletin 1850'lerde bu tavrından vazgeçmesinde 1856-1860 yılları arasındaki Amerikan iç savaşının sonuçları etkili olmuştur. Avrupa'nın pamuk ihtiyacını Amerika karşılamaktaydı. Savaş sebebiyle ortaya çıkan pamuk darlığı ve ihtiyacı, Avrupalıları Osmanlı topraklarına yöneltmiş ve bu nedenle pamuk ziraatı kısa süre içinde özellikle Çukurova ve Ege bölgesinde yayılmış ve gelişmişti. Bu durun Osmanlı hazinesinin gelirlerinin artmasına katkı yapabilirdi.

5. Çünkü Osmanlı'nın özellikle pamuk sanayisi için bu makinelere ihtiyacı vardı. Bu makinelerde yerli üretim olmadığı için Avrupa'dan tedarik edilmekteydi. Sanayi tesisleri kurulmasını desteklemek için makinelerden alanına gümrük vergisinin alınması kaldırmıştır.

AÇIK UÇLU-2

1. Osmanlı Devleti'nin gücünü yitirmeye başlaması, ayrılıkçı hareketlerin artması sonrası Balkanların karışmasında Osmanlı Devleti'nin güçsüzlüğü, Milliyetçilik akımları ve Avrupalı Devletlerin kendi politikaları çerçevesinde buradaki halkları kışkırtması etkili olmuştur.

2. 1877-1878 Osmanlı Rus savaşları, Balkan savaşları gibi yenilgiler Osmanlı Devleti'nin o bölgede egemenliğinin sarsılmasına neden olmuştur. Balkan Savaşları, 93 Harbi'nde olduğu gibi, Rumeli'deki Türk varlığını doğrudan etkilemiştir.

3. Bu topraklarda yaşayan Türkler, idaresi altına girdikleri devletlerin hükümetleri veya ahalisi tarafından çeşitli baskılara uğramışlardır. Bu zulüm yüzünden bütün maddi varlıklarını bırakıp adeta kaçarcasına en kötü şartlar altında, eski yurtlarını bırakarak Osmanlı Devleti'nin iç kısımlarına doğru çekilmek zorunda kalmışlardır.

4. Osmanlı Devleti Anadolu'ya akın eden muhacirlerden vergi alınmaması, askerlik mesleğinden muaflık gibi tedbirler yanında, geçici iskân halinde başlayan yerleşimleri daha sonra sürekli iskân çalışmalarına dönüştürmüştür. Göçmenlerin sürekli iskânında, hükümet arazi tevzii ve ev yapımı işlerinde büyük yardımda bulunmuştur. Muhacirlerin sağlık sorunları karşısında da devlet duyarsız kalmamıştır. Dönemin bulaşıcı hastalıklarından biri olan koleraya karşı aşı kampanyası başlatılmıştır. Hastaneler yeterli gelmediği için yeni hastaneler açılmıştır. Osmanlı Devleti, muhacirleri iskâna elverişli yerlere yerleştirmeye çalışmıştır.

5. Göçmenler, Anadolu'nun nüfusuna, ekonomisine, toplumsal yapısına büyük katkılarda bulunmuşlardır. Göçler, Anadolu'daki Türk nüfusunun artmasına bu durum Kurtuluş Savaşı'na giden süreçte millî bir Türk Devleti'nin temellerinin atılmasına katkıda bulunmuştur. Ayrıca göçler Türklük Bilincinin üst düzeye çıkmasını sağlamıştır. Göçlerin tüm olumsuzluklarına karşın, ekonomik anlamda 1600'lü yıllarda iç ayaklanmalar sebebiyle ıssızlaşan birçok köy eski canlılığına kavuşmuştur. Ziraat edilen toprakların artmasıyla devlete ekonomik canlılık gelmiştir.

AÇIK UÇLU-3

1. Savaş finansmanı, mevcut borçların çevrilmesi, isyanların bastırılması, demir yolu inşası vs.

2. Devletin bu borçlanma politikası; verimsiz, günü kurtarmaya yönelik, üretimi hedef alamayan bir politika olarak göze çarpmaktadır.

3. Üretim-tüketim dengesinin bozulduğu, bütçe açığı olan dışa bağımlı hale gelmiş ekonomisini borçla çevirmeye çalışan bir maliye politikası söz konusudur.

BECERİ TEMELLİ-1

1. Endüstriyel üretime geçişle birlikte buhar gücüyle çalışan lokomotiflerin ve gemilerin yapılması ulaşımda büyük kolaylıklar sağlamıştır. Bunun yanı sıra yeni yol ve kanalların açılması da ulaşımı olumlu yönde etkilemiştir. Ulaşımın kolaylaşması, uzak ülkelerden bol ve ucuz ham madde getirilmesini sağladı. Aynı zamanda üretilen malların kolayca pazarlara taşınmasını da sağlamıştır. Bu durum iç ve dış ticaretin gelişmesine olumlu katkı sağlamıştır.

2. Endüstri Devrimi ile insan ve hayvan gücüne dayalı üretim tarzından makine gücüne dayalı üretim tarzına geçilmiştir. Devrimle birlikte el emeği üretimden seri üretime geçilmiştir. Emeğin önemi azalırken sermayenin önemi artmıştır. Ev tipi atölyelerden fabrikalaşmaya geçilmesi sermayenin önemini arttırmıştır. Seri üretimle talep fazlası ortaya çıkmıştır. Talep fazlasını satmak için pazara olan ihtiyaç artmıştır.

3. Geleneksel üretim tarzından endüstriyel üretim tarzına geçiş, hayat standartlarını yükseltmiştir. Sanayileşmiş ülkelerde nüfusun artmasının yanında hayat standartları da yükselmiştir. Bu ülkelerde halkın refah seviyesi yükselmiştir. Halkın talepleri büyük oranda karşılanmıştır. Nüfusu artan şehirlerde halkın altyapı, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçları karşılanmıştır.

4. Sanayi İnkılabı'nın sonucunda iş gücüne duyulan ihtiyaç artmıştır. Sanayi İnkılabı'nın en önemli sonuçlarından biri işçi sınıfının ön plana çıkmasıdır. Sanayileşmeyle birlikte işçi sınıfı bazı haklar elde etmiştir. Sendikalaşma ve grev gibi haklar elde eden işçi sınıfı aynı zamanda çalışma koşullarında da bazı haklar elde etmişlerdir. Üretim tarzından makine gücüne dayalı üretim tarzına geçilmiştir. Devrimle birlikte el emeği üretimden seri üretime geçilmiştir. Emeğin önemi azalırken sermayenin önemi artmıştır. Ev tipi atölyelerden fabrikalaşmaya geçilmesi sermayenin önemini arttırmıştır. Seri üretimle talep fazlası ortaya çıkmıştır. Talep fazlasını satmak için pazara olan ihtiyaç artmıştır.

BECERİ TEMELLİ-2

1. Harita ve metin incelendiğinde; XIX. yüzyılda İstanbul'da iletişim, tekstil, meslekî eğitim, dokuma, ulaşım, gıda, ekonomi ve ülke savunması gibi birçok alanda sanayi kuruluşları açıldığı görülür.

2. Sanayi kuruluşları kurulurken; hammaddeye yakınlık, ulaşım ve pazar imkânları göz önünde bulundurulan faktörlerdir. Bu imkânların varlığı üretim ve tüketim zincirinde maliyeti düşüreceğinden yapılacak kârı arttırır. XIX. yüzyılda İstanbul'da açılan sanayi kuruluşları açılırken deniz ve demiryolu ulaşım imkânlarının olduğu yerleşim yerlerinin tercih edildiği görülür.

3. - Ekonomi alanında örgütlenmeye gidilmeli
- Sanayi okulları açılarak nitelikli eleman yetiştirilmeli
- İthalat ve ihracatta gümrük vergisi dengesi sağlanmalı
- Ulusal ve uluslararası sergiler açılarak sanayi ürünleri tanıtılmalı
- Sanayi ürünlerinin ucuz yoldan sevkiyatı için ulaşım imkânları geliştirilmeli

4. - Ulaşım
- Eğitim
- Yönetim
- Tanıtım (Reklamcılık)

BECERİ TEMELLİ-3

1. . Millî iktisat politikalarıyla millî duygulara bağlılık ve vatan sevgisi artmıştır. Ekonomide millîleşme beraberinde millî birlik ve beraberlik bağlarını da güçlendirmiştir. Ekonomik bağımsızlığı sağlamaya yönelik bu politikalar halkın yöneticilere güvenini artırmıştır. Millî ekonomi politikalarıyla halkın millî duygularının güçlenmesi sağlanmıştır.

2. Millî dilimiz olan Türkçenin ticari işlemlerde zorunlu hâle getirilmesi millî duyguları güçlendirdiği gibi Türkçenin uluslararası anlamda önemini ve kullanımını artırmıştır. Türkçeyle uluslararası ticaret yapılabileceğini göstermiştir. Yabancı dilleri sınırladığı gibi dilimize olan yabancılaşmayı da önlemiştir.

3. Boykotlarla yabancı ürünlere karşı çıkılarak halk, yerli ürünlere yönlendirilmiştir. Boykotlarla millî duygular yükselmiş, yerli malı kullanımı özendirilmiştir. 1908 yılından itibaren yapılan boykotlar millî iktisada yönelik politikaları desteklemiştir. Yabancı sermayenin yurt içindeki etkisini kırmaya yönelik adımları destekleyen eylemler olarak tarihe geçmiştir.

4. Kara sularımızdaki işletme hakkının yabancılardan alınması ve Osmanlı ekonomisi üzerinde etkili olan Düyûn-u Umûmiye İdaresinin faaliyetlerinin askıya alınması ekonomik bağımsızlık açısından son derece önemlidir. Bu idarenin devre dışı bırakılması bağımsız millî ekonomiye yönelik atılan en önemli adım olarak kabul edilebilir.

BECERİ TEMELLİ-4

1. 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde görülen nüfus hareketlerinin genel sebebi Osmanlı Devleti'nin topraklarını kaybetmesine bağlı olarak Müslüman nüfusun kalan Osmanlı topraklarına gelmesidir. Milliyetçilik akımı etkisiyle Osmanlı Devleti'nden ayrılan milletler Osmanlı'dan göç almıştır.

2. Kitlesel göç hareketi, hazırlıksız ve plansız bir şekilde gerçekleştirildiği için önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Öncellikle muhacirlerin aniden göç etmesi sahip oldukları mal ve mülkleri bırakmasına neden olmuştur. Göçler genellikle savaş ortamı içinde ya da sürgün şeklinde gerçekleştiği için de göçmenlerin özellikle can ve mal güvenliğini sağlamak oldukça zordur. Kaçar şekilde zor şartlarda gerçekleşen bu yolculuk için en önemli sorun, ulaşım araçlarının temin edilmesidir. Bu, önemli bir ekonomik külfettir. İnsan sayısının fazla olması, ulaşım araçlarına kapasitenin üstünde insanın alınması, temizlik, beslenme, giyim vb. temel ihtiyaçların karşılanmasında sıkıntılar oluşturmakta bu durum salgın hastalıkları ve beraberinde can kayıplarını getirmektedir.

3. Göç, bir topluluğun yaşadığı bölgeden başka bir bölgeye gittiği, maddi ve manevi etkileri olan sosyolojik bir olaydır. Bu nedenle devletin bir topluluğu kabul etmesi ve onları iskân etmesi, sorunun çözümü için yeterli değildir. Devletin göçmenlerin sağlık, eğitim, istihdam, asayiş, adaptasyon vb. ihtiyaçlarına cevap verebilmesi hem göçmenlerin hem de kendi halkının huzur ve refahı açısından önemlidir. Bu nedenlerle her devletin göç konusunda bir politikası olmak zorundadır.

4. Muhacirlerin yerleştirilmesinde ekonomik, sosyal, kültürel vb. birçok konuya dikkat edilmelidir. Göçmenlerin daha önce yaşadıkları bölgenin coğrafi ve ekonomik özelliklerine uygun yerlere yerleştirilmeleri, bu kişilerin hem bölgeye adaptasyonunu hem de ekonomik hayata katılımlarını kolaylaştırır. Bu durum, devletin ekonomik ve idari yükünü azaltır. Yine bu kişilerin daha önce yaşadıkları bölgenin sosyal ve kültürel özelliklerine uygun yerlere yerleştirilmeleri, onların topluma adaptasyonunu ve asayişin sağlanmasını kolaylaştırır böylelikle devletin sosyal ve idari yükünü azaltır.

BULMACA

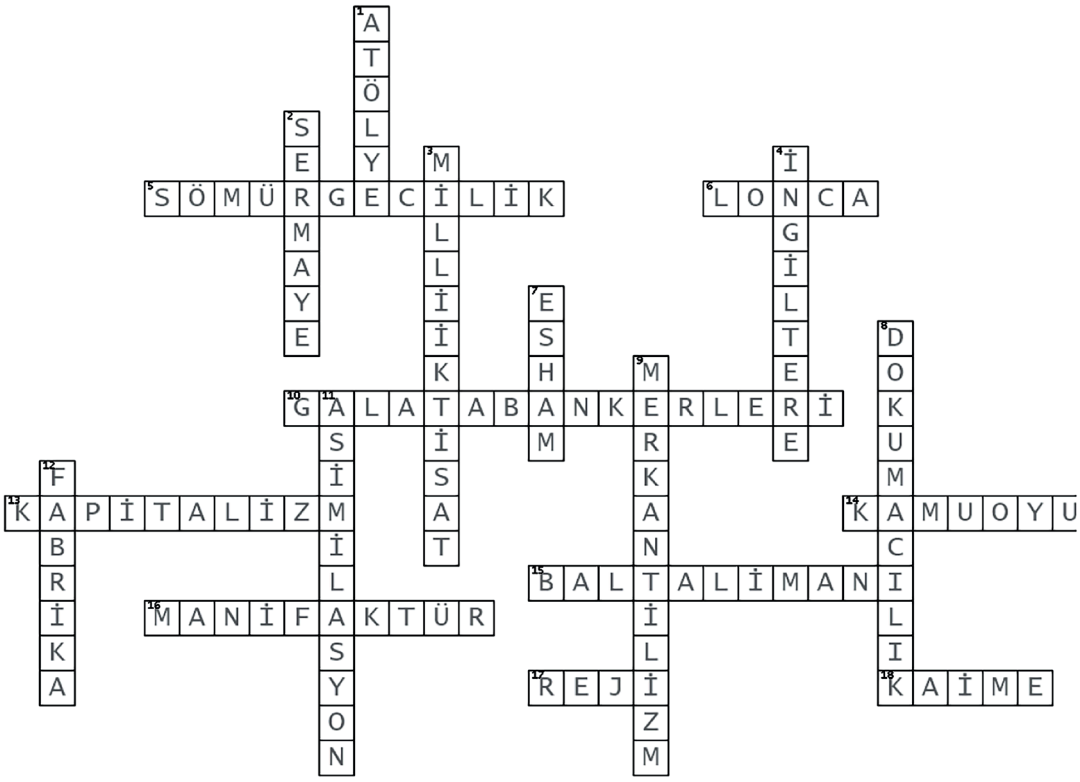

ANAHTAR KELİME: MUHARREM KARARNAMESİ

KELİME AVI

YİİAİDNAMRSVE
SANAYI DEVRİMİ

FIİSNÇIIŞİ
İŞÇİ SINIFI

TAAİESAMSİ
MESAİ SAATİ

OOTELRMP
METROPOL

UATYTMAMİEDKIİAİCSS
İKTİSADİYAT MECMUASI

ÜNMEDİSRTYEÜTİREL
ENDÜSTRİYEL ÜRETİM

AKGIEDZUTMHOÂ
DOKUMA TEZGÂHI

KTASA
TAKAS

EMELİEĞ
EL EMEĞİ

ZİEİEİLTNRELİMNLLNGĞİ
MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİ

ANLAEMİAHT
İMALAT HANE

TMTRSİEUUSÜ
RÜSUM - U SİTTE

HŞİKAYİTERRİEY
ŞİRKET - İ HAYRİYE

EMLRNŞEEDOM
MODERNLEŞME

ERMCKİSLÜGÖİ
SÖMÜRGECİLİK

ANAHTAR KELİME: MİLLÎ İKTİSAT POLİTİKASI

YAPILANDIRILMIŞ GRİD

CEVAP: 7. ÇIKIŞ

Etkileşimli Kitaplar

Beceri Temelli Kitaplar

Soru Bankası

Mobil Soru Bankası

Dinamik Uygulamalar

3B Modeller

YKS Kampı

TRT EBA TV Lise

OGM MATERYAL

http://ogmmateryal.eba.gov.tr